

Тетяна В. Мірзоєва¹, Валерія Ю. Вовк², Юлія В. Мазур³,
Валентина В. Деньгуб⁴, Ігор О. Дземішкевич⁵

УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОБІЗНЕСУ В УМОВАХ РИЗИКІВ

Управлінські рішення в агробізнесі щодо підвищення економічної ефективності в умовах ризиків являють собою багаторівневу систему стратегічного, тактичного та оперативного планування, спрямовану на мінімізацію впливу дестабілізуючих факторів на фінансові результати господарювання. Така система охоплює диверсифікацію виробничої структури, використання страхових продуктів, застосування форвардних контрактів та опціонів, а також формування резервних логістичних потужностей. Впровадження цих інструментів набуває критичного значення для збереження фінансової стійкості вітчизняних агровиробників у турбулентному ринковому середовищі. У зерновому секторі пріоритетними є рішення щодо синхронізації технологічних операцій із прогнозованими періодами цінової активності, що передбачає коригування графіків збиральних робіт та відвантаження відповідно до кон'юктурних прогнозів. Значну роль відіграють також інструменти цінового страхування, які дозволяють нівелювати наслідки різких коливань біржових котирувань. Для сектору технічних культур особливої ваги набувають рішення, пов'язані з управлінням валютними ризиками, що реалізується через розподіл валютної структури контрактів, а також через застосування технологій точного землеробства. Додатковим напрямом виступає довгострокове контрагування поставок основних виробничих ресурсів. Виробництво плодово-ягідної продукції потребує управлінських рішень із тривалим горизонтом планування, де ключове місце посідає багатофакторний аналіз ринкових трендів при виборі сортового складу та закладці багаторічних насаджень. Важливим елементом є застосування механізмів попереднього фінансування з боку торговельних партнерів, що знижує потребу в залученні дорогих кредитних ресурсів, а також оптимізація сортової структури з метою подовження періоду надходження продукції на ринок. Інтеграція з міжнародними системами сертифікації якості відкриває доступ до сегментів із вищою доданою вартістю. Системне застосування ризик-орієнтованих управлінських підходів сприяє скороченню непередбачуваних операційних витрат, підвищенню рівня гарантованої прибутковості, зменшенню залежності від короткострокових ринкових коливань та формуванню стійких конкурентних переваг на зовнішніх ринках.

Ключові слова: управлінські рішення, агробізнес, ризики, економічна ефективність, диверсифікація, агрострахування, хеджування, форвардні контракти.

Рис. 2. Табл. 1. Літ. 20.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-300-268-277

¹ ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0034-6138>

² ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4029-5109>

³ ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4728-4640>

⁴ ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-0253-9065>

⁵ ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4727-2241>

¹ National university of life and environmental sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

² Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine

³ Interregional Academy of Personnel Management, Kiev, Ukraine

⁴ Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

⁵ Zhytomyr institute PrJSC HEI Interregional Academy of Personnel Management, Zhytomyr, Ukraine

Tetiana Mirzoieva, Valeriia Vovk, Yuliia Mazur,
Valentyna Dengub, Ihor Dzemishkevych

MANAGERIAL DECISIONS TO INCREASE THE ECONOMIC EFFICIENCY OF AGRICULTURAL BUSINESS UNDER RISK CONDITIONS

Managerial decisions in agribusiness aimed at increasing economic efficiency under risk conditions represent a multi-level system of strategic, tactical, and operational planning designed to minimize the impact of destabilizing factors on financial performance. Such a system encompasses diversification of the production structure, the use of insurance products, the application of forward contracts and options, as well as the formation of reserve logistical capacities. The implementation of these instruments becomes critically important for preserving the financial stability of domestic agricultural producers in a turbulent market environment. In the grain sector, priority is given to decisions regarding the synchronization of technological operations with forecasted periods of price activity, which involves adjusting harvesting and shipping schedules in line with market forecasts. Price hedging instruments also play a significant role in mitigating the consequences of sharp fluctuations in exchange quotations. For the oilseed sector, decisions related to foreign exchange risk management acquire particular importance, implemented through the diversification of the currency structure of contracts, as well as through the application of precision farming technologies. An additional area is long-term contracting for the supply of basic production resources. The production of fruit and berry products requires managerial decisions with a long planning horizon, where a key place is occupied by multifactor analysis of market trends when selecting varietal composition and establishing perennial plantations. An important element is the use of prepayment mechanisms from trading partners, which reduces the need for expensive credit resources, as well as the optimization of the varietal structure to extend the period of product supply to the market. Integration with international quality certification systems opens access to segments with higher added value. The systematic application of risk-oriented management approaches contributes to the reduction of unforeseen operational losses, increasing the level of guaranteed profitability, decreasing dependence on short-term market fluctuations, and forming sustainable competitive advantages in foreign markets.

Keywords: managerial decisions, agribusiness, risks, economic efficiency, diversification, agricultural insurance, hedging, forward contracts.

Peer-reviewed, approved and placed: 03.06.2025.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний етап розвитку аграрного сектору супроводжується поглибленням інтеграційних процесів, що вимагають від учасників ринку гнучкості у прийнятті стратегічних та оперативних рішень. Посилення мінливості кон'юнктури світових ринків сільськогосподарської сировини, зростання кількості природно-кліматичних аномалій, а також інституційні зміни у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності створюють середовище, у якому традиційні методи менеджменту виявляються недостатньо дієвими. Актуальність дослідження зумовлена тим, що наявний інструментарій управління ризиками в агровиробництві є фрагментованим, недостатньо адаптованим до специфіки різних підгалузей та не завжди враховує сукупний вплив різномірних загроз. Особливої гостроти проблема набуває у контексті необхідності забезпечення стабільної фінансової результативності господарювання, що потребує не окремих страхових чи

фінансових заходів, а цілісної системи ризик-орієнтованого управління, яка охоплює виробничі, комерційні та логістичні функції підприємства.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Питанням обґрунтування управлінських рішень в аграрному секторі, впровадженню систем ризик-менеджменту у виробничо-збутову діяльність та їх впливу на фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств присвячено значну кількість наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників.

Серед українських учених різні аспекти ризик-менеджменту в агробізнесі висвітлюють А. Найда з колегами [1], які розглянули інноваційні підходи до прийняття управлінських рішень за різних варіантів розвитку; О. Ємець [2], яка дослідила специфіку ризиків аграрного бізнесу в умовах війни та обґрунтувала механізми їх ефективного управління, включаючи страхування, диверсифікацію та державну підтримку; А. Линдюк та І. Прудивус [3], котрі запропонували концептуальну модель інтегрованої системи управління ризиками як чинника стійкості економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств; В. Філіппов, М. Перевозна та К. Понтус [4], які проаналізували заходи підвищення ефективності системи управління ризиками на підприємстві в умовах нестабільності; І. Самошкіна та Є. Гриб [5], котрі розкрили фінансовий механізм управління ризиками сталого розвитку аграрного сектору; О. Яценко та О. Яценко [6], які запропонували багаторівневий підхід до управління ризиками агробізнесу в умовах війни; В. Ніценко [7], що дослідив проблеми та перспективи забезпечення ефективної діяльності підприємств оліє-жирового комплексу в умовах невизначеності; Л. Бровко та О. Чорновол [8], які обґрунтували необхідність запровадження ризик-менеджменту для підвищення ефективності управління капіталізацією аграрних підприємств; В. Галанець, А. Колодій та І. Колодій [9], котрі дослідили управління ризиками у сфері агробізнесу України як ключовий елемент фінансової безпеки; Н. Райтер та Г. Мацьків [10], які розглянули ризики аграрного бізнесу в умовах війни та запропонували основні інструменти їх управління; К. Алексеєва [11], що дослідила процес державної підтримки аграрного бізнесу в умовах глобальних загроз.

Водночас, конкретні механізми впливу окремих управлінських рішень (диверсифікація виробництва, агрострахування, форвардні контракти, хеджування, сценарне прогнозування) на рівень економічної ефективності агробізнесу саме в контексті диференціації за видами культур (зернові, технічні, плодово-ягідні) з урахуванням тривалості виробничого циклу, капіталомісткості та експортної орієнтації потребують уточнення та подальшого вивчення.

Формулювання цілей дослідження (мета статті). Дослідження має на меті виявлення взаємозв'язку між використанням різних інструментів управління ризиками (диверсифікація виробництва, агрострахування, форвардні контракти, хеджування, сценарне прогнозування) та змінами економічної ефективності агробізнесу в Україні. У статті обґрунтовуються практичні підходи до адаптації ризик-менеджменту залежно від галузевої специфіки (зернове виробництво, технічні культури, плодово-ягідна продукція) з урахуванням тривалості виробничого циклу, чутливості до цінових коливань

та валютних ризиків, що дозволяє підвищити фінансову стійкість підприємств в умовах нестабільної ринкової кон'юнктури.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Наявні наукові праці переважно зосереджуються на концептуальних засадах ризик-менеджменту в аграрному секторі або на характеристиці окремих інструментів страхування та хеджування, однак системний аналіз впливу різних управлінських рішень на економічну ефективність з урахуванням галузевої специфіки представлено фрагментарно. Поза увагою дослідників залишається адаптація ризик-орієнтованих підходів залежно від тривалості виробничого циклу, капіталомісткості та експортної орієнтації різних підгалузей рослинництва. Невирішеним залишається й питання порівняльної методики оцінювання впливу управлінських рішень на фінансову стійкість господарств із урахуванням кумулятивного ефекту різномірних ризиків. Окремої уваги потребують бар'єри впровадження ризик-менеджменту: нерівномірний доступ до інструментів між великими та малими господарствами, обмеженість інституційного забезпечення страхового ринку та складності інтеграції компонентів управління в єдину систему. Отже, не вирішена частина проблеми полягає у відсутності комплексного підходу до формування управлінських рішень з підвищення економічної ефективності агробізнесу як диференційованого механізму реагування на множинні ризики.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Сучасний агробізнес функціонує в умовах перманентної невизначеності, де ключовим чинником збереження конкурентних позицій виступає здатність менеджменту приймати виважені рішення за множинних дестабілізуючих факторів. Фундаментом фінансової стійкості господарств виступає не екстенсивне нарощування ресурсів, а гнучкість управлінських механізмів, які враховують коливання кон'юнктури, кліматичні аномалії, зміни регуляторних умов та логістичні обмеження. Базовим інструментарієм підвищення адаптивності стає комплекс ризик-орієнтованих підходів, що охоплює превентивне планування, біржову фіксацію маржі, формування страхових резервів та побудову альтернативних збутових ланцюгів. На перший план виходить синхронізація виробничих циклів із прогностичними моделями цінової динаміки, що передбачає безперервний аналіз світових індексів, курсів валют та вартості ключових факторів виробництва. Застосування інтегрованого ризик-менеджментного планування сприяє суттєвому згладжуванню коливань операційної рентабельності порівняно з господарствами, що діють за ситуаційним принципом.

Обґрунтоване управлінське рішення в аграрному секторі спирається на багатофакторну оцінку компромісів між дохідністю, ліквідністю та захищеністю від несприятливих подій. У структурі таких рішень виокремлюються чотири пріоритетні вектори: оптимізація структури посівів із балансуванням маржинальності та стресостійкості культур; календаризація агротехнічних операцій з урахуванням імовірнісних метеорисценаріїв; вибір оптимального страхового захисту та похідних фінансових інструментів; формування диверсифікованої логістичної інфраструктури, що забезпечує безперебійне відвантаження навіть у разі блокування окремих транспортних

артерій. Кожен із цих напрямів має власну функціональну специфіку та потенційні переваги для господарств різного масштабу [12]. Кількісні параметри застосування цих напрямів в українських агроформуваннях, їх основні функції та досяжні ефекти зведено в Таблиці 1.

Таблиця 1. Базові управлінські рішення з ризик-менеджменту в агровиробництві, дослідження авторів

Напрямок рішення	Функціональне призначення	Переваги для господарства	Рівень впровадження в Україні
Диверсифікація сівозмін	Розподіл ризиків цінкових провалів	Стабілізація грошових потоків	63% великих агрохолдингів
Агросстрахування	Компенсація збитків від стихій	Збереження оборотного капіталу	47% середніх господарств
Форвардні контракти	Фіксація виручки до збору	Гарантія планової маржі	34% експортоорієнтованих ферм
Резервування потужностей	Буфер зберігання та перевалки	Гнучкість у періоди пікового навантаження	41% великих виробників
Сценарне прогнозування	Оцінка множинних траєкторій	Підвищення точності бюджетування	18% інноваційних підприємств

У зерновому виробництві, яке визначає фінансовий профіль переважної частини вітчизняних аграріїв, управлінські рішення, спрямовані на нівелювання ризиків, набувають особливої ваги. Застосування динамічних алгоритмів оперативного реагування на стан вегетації, інтегрованих із супутниковими даними, дозволяє зменшувати ймовірні втрати врожаю від екстремальних температур та дефіциту вологи. Істотний приріст ефективності досягається через адаптивне коригування норм висіву та внесення мінеральних елементів залежно від фази розвитку культури, що скорочує питомі витрати. Для зернового сегменту критичним напрямом є цінове страхування через укладання опціонних угод на біржові котирування, які дають змогу реалізувати продукцію не нижче заздалегідь визначеного рівня навіть за обвального падіння ринку. Запровадження ешелонованих графіків відвантаження з прив'язкою до сезонних цінкових піків створює додаткові можливості для зростання виручки без залучення додаткових інвестицій у техніку чи складські потужності [13-15]. Узагальнені показники щодо обсягів виробництва, частки реалізації за форвардами, рівня впровадження ризик-інструментів та досягнутої економії витрат для основних зернових культур наведено на рисунку 1.

Для господарств, орієнтованих на вирощування технічних культур, характерними є особливі виклики, зумовлені високою матеріаломісткістю технологій та чутливістю до глобальної цінової кон'юнктури. Провідним напрямом управлінських рішень тут стає прецизійне нормування ресурсів, яке на основі електронних карт полів істотно зменшує перевитрати насіння, добрив та засобів захисту. Для олійного сегменту стратегічне значення має

управління курсовою експозицією, зважаючи на те, що значна частина цієї продукції спрямовується на зовнішні ринки.

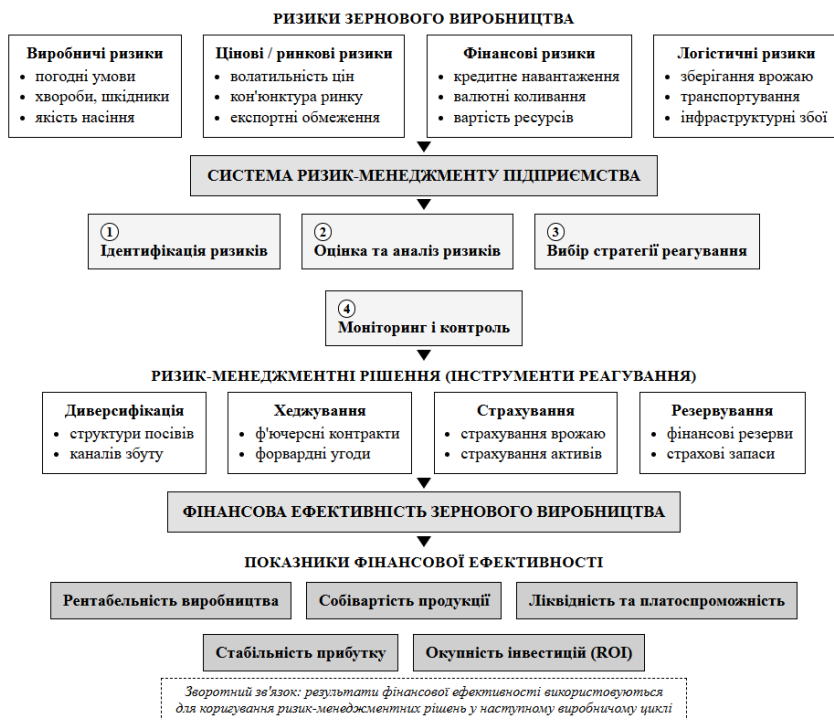

Рис. 1. Вплив ризик-менеджментних рішень на фінансову ефективність зернового виробництва, сформовано авторами

Використання природного хеджу через рознесення валютних прив'язок контрактів, регулярний моніторинг прогнозів обмінних курсів та оперативне переключення між експортними напрямками дає змогу зменшувати девіацію маржинальності від курсових змін. Окрему роль відіграють рішення щодо матеріально-технічного забезпечення – формування сезонних запасів палива, мінеральних добрив і пестицидів за фіксованими цінами з довгостроковими поставками знижує ризик подорожчання ресурсів у пікові періоди польових робіт. Узагальнені дані щодо норм витрат, рівня цінового захисту, частки хеджованих обсягів та відповідного зменшення собівартості для різних технічних культур подано на Рис. 2.

Виробництво плодово-ягідної групи супроводжується найвищим рівнем невизначеності, де біологічні цикли, ринкові тренди та технологічні параметри створюють мультиплікативний ефект загроз. Ухвалення рішень у цій підгалузі вимагає інтеграції довгострокових агрономічних прогнозів із маркетинговою аналітикою споживчих сегментів. Автоматизовані системи підтримки рішень дозволяють на основі ретроспективних масивів даних про

врожайність, цінову динаміку та кліматичні цикли моделювати численні альтернативні сценарії для кожної товарної позиції [16; 17].

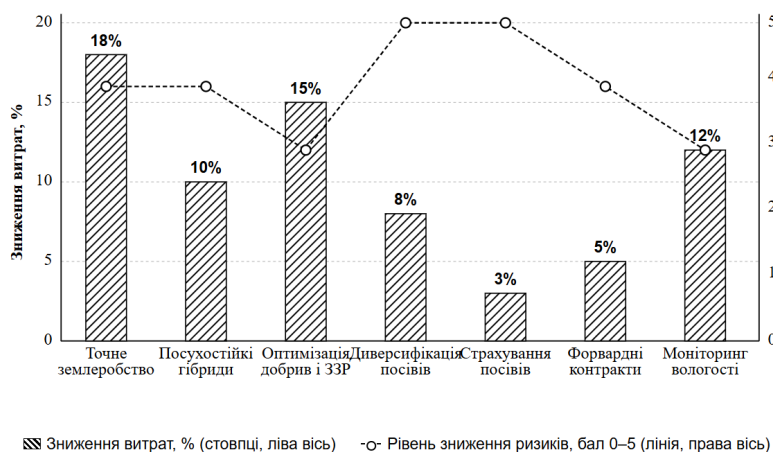

Рис. 2. Результативність управлінських заходів зі зниження витрат і ризиків у виробництві олійних культур, сформовано авторами

Стратегічні рішення щодо закладки промислових насаджень приймаються з урахуванням тривалості інвестиційного лагу та векторів зрушень у попиту з боку переробної промисловості й роздрібних мереж [18–20]. Для зменшення збутових ризиків активно впроваджуються угоди попереднього фінансування з торговими операторами, котрі покривають значну частину прямих витрат до моменту збирання врожаю. Ключове значення має сортова політика: оптимальне співвідношення ранніх, середніх і пізніх груп дозволяє рівномірно розподілити пропозицію в часі, запобігаючи обвальному зниженню цін під час масового збору. Комплексне застосування цих інструментів створює передумови для підвищення гарантованої прибутковості садівничих підприємств, що суттєво поліпшує їхню кредитоспроможність та інвестиційну привабливість.

Економічні аспекти активного ризик-менеджменту в аграрному виробництві розкриваються через аналіз репрезентативної вибірки фінансових звітів господарств із різних природно-кліматичних зон України. Системна імплементація ризик-орієнтованих підходів забезпечує зростання чистої рентабельності завдяки скороченню позапланових витрат — пеней за недопоставки, екстрених логістичних надбавок, втрат від псування нестандартної продукції. Сукупні витрати на створення та підтримку таких систем є суттєво меншими за типові збитки від неврахованих ризиків у неврожайні роки. Найшвидшу віддачу забезпечують інвестиції в автоматизовані системи моніторингу ринкових сигналів та програмні комплекси сценарного планування. Для експортерів найбільший приріст стійкості дають рішення з оптимального співвідношення між форвардними та

спотовими продажами, що збільшує мінімально гарантовану маржу без зростання виробничої собівартості. Загальний макроекономічний потенціал від широкого впровадження ризик-менеджменту в агросекторі України оцінюється експертами як суттєвий внесок у додану вартість галузі за умови досягнення значного рівня охоплення товарних господарств.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Впровадження ризик-орієнтованих управлінських рішень стає визначальним чинником підвищення економічної ефективності агробізнесу, оскільки забезпечує зниження непередбачуваних втрат, стабілізацію грошових потоків та створення стійких конкурентних переваг через диверсифікацію, страхування та хеджування.

Вітчизняний аграрний сектор характеризується нерівномірним застосуванням інструментів ризик-менеджменту для різних видів продукції – найвищий рівень їх використання спостерігається в експортоорієнтованих культурах, тоді як виробництво продукції з тривалим інвестиційним циклом демонструє нижчі показники. Це об'єктивно ускладнює процес управлінської трансформації для середніх та малих господарств, які змушені балансувати між необхідністю підвищення фінансової стійкості та обмеженими можливостями доступу до страхових і фінансових інструментів.

За таких обставин стратегічними пріоритетами мають стати: поширення форвардного контрактування для всіх категорій продукції з урахуванням галузевих особливостей, інтеграція українських виробників до міжнародних систем сертифікації якості через механізми верифікації походження, а також розвиток систем сценарного прогнозування на основі супутникових даних та аналітики ринкових тенденцій, що дозволить закріпити за Україною роль надійного постачальника аграрної продукції з підтвердженою якістю в повоєнний період.

1. Управління інноваційним розвитком цукробурякового виробництва: Моногр. / Найда А.В., Сахаський М.П., Найда І.С., Запша Г.М., Ніценко В.С.; за ред. проф. Сахаського М.П. Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2013. 220 с. / Ніценко В.С. Економічна характеристика вертикально-інтегрованих структур цукрово-бурякового підкомплексу АПК. С. 72-98.

2. Ємець О. І. Управління ризиками аграрного бізнесу в умовах воєнної економіки. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2026. № 34. С. 141-149. <https://nonproblem.net/article/34-2026-11/>

3. Линдюк А., Прудивус І. Система управління ризиками як чинник стійкості економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Економіка та суспільство. 2025. № 81. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-119>

4. Філіппов В., Перевозна М., Понтус К. Заходи підвищення ефективності системи управління ризиками на підприємстві в умовах нестабільності. Grail of Science. 2023. № 26. С. 82–91. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.14.04.2023.011>

5. Самошкіна І., Гриб Є. Фінансовий механізм управління ризиками сталого розвитку аграрного сектору економіки. Економіка та суспільство. 2023. № 48. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-62>

6. Яценко О. М., Яценко О. О. Багаторівневий підхід до управління ризиками агробізнесу в умовах війни. Український економічний часопис. 2024. № 5. С. 153–158. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-5-27>

7. Nitsenko V.S. Innovative development of the oil and fat industry in the context of the functioning of agricultural holdings: the case of Ukraine. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Серія „Економічні науки”. 2020. № 2. С. 360-364. <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-2-371>

8. Бровко Л. І., Чорновол О. Ю. Ризик-менеджмент у процесі управління капіталізацією аграрного підприємства. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. № 8 (08). С. 62–66. <https://doi.org/10.32782/dees.8-11>
9. Галанець В. В., Колодій А. В., Колодій І. В. Управління ризиками у сфері агробізнесу України як ключовий елемент фінансової безпеки. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2024. № 78. С. 123–129. <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-78-17>
10. Райтер Н., Мацьків Г. Ризики аграрного підприємництва в умовах війни. Аграрна економіка. 2023. № 1–2. С. 41–50. <https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.041>
11. Алексеева К. А. Державна підтримка розвитку аграрного бізнесу в умовах глобальних загроз. Наукові перспективи. 2023. № 2(32). С. 49–60. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2\(32\)-49-60](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2(32)-49-60)
12. Tedesco I. A holistic approach to agricultural risk management for improving resilience. PARM (Platform for Agricultural Risk Management). Rome, 2024. 10 p. https://parm.org/wp-content/uploads/2024/03/PARM_Holistic-approach-to-ARM-for-resilience_WP5.pdf
13. Chen X, Zhang H, Wong CUI. Dynamic Monitoring and Precision Fertilization Decision System for Agricultural Soil Nutrients Using UAV Remote Sensing and GIS. Agriculture. 2025. Vol. 15(15). P. 1627. <https://doi.org/10.3390/agriculture15151627>
14. Ніценко В.С., Мазіна К.С., Цуканов О.Ю., Остапенко Р.М. Соціально-економічні імперативи розвитку України. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». 2017. № 4. С. 41–58. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2017_4_7
15. Ніценко В.С. Вертикально-інтегрований розвиток аграрного сектору економіки України. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2011. Вип. 9 (50). С. 58–62.
16. Експорт агропродукції з України значно скоротився: виняток — олійні культури. AgroPortal. 2024. <https://agroportal.ua/news/ukraina/eksport-agroprodukciji-z-ukrajini-znachno-skortivsia-viklyuchennya-oliyni-kulturi>
17. Вдовенко Н. М., Печко В. С., Демченко О. В., Рибалко С. В. Сталий розвиток плодово-ягідної галузі в умовах трансформації системи фінансового ризик-менеджменту будівельних підприємств для післявоєнного відновлення економіки. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2026. № 26. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18599734>
18. Ніценко В.С. Аналіз внутрішнього ринку, імпорту та експорту продукції сільського господарства України. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». 2015. № 3. С. 45–57.
19. Ніценко В.С. Механізми забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур агропродовольчої сфери на основі інтеграції. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Серія: Економічні науки. 2014. № 6. С. 131–146.
20. Ніценко В.С. Напрями і механізми удосконалення управління вертикально-інтегрованими структурами агропродовольчої сфери. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія Економіка і менеджмент. 2014. Вип. 8 (61). С. 59–66. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2014_8_13

-
1. Naida, A. V., Sakhatskiy, M. P., Naida, I. S., Zapsha, H. M., & Nitsenko, V. S. (2013). Management of innovative development of sugar beet production: Monogr. Odesa: TOV «Leradruk». 220 p.
 2. Yemets, O. (2026). Risk management in the agricultural sector under a war economy. The problems of innovation and investment driven development, 34, 141–149. <https://nonproblem.net/article/34-2026-11/>
 3. Lyndyuk, A., & Prudyv, I. (2025). Risk management system as a determinant of the resilience of agricultural enterprises' economic potential. Economy and Society, 81. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-119>
 4. Filipov, V., Perevozna, M., & Pontus, K. (2023). Zakhody pidvyshchennia efektyvnosti systemy upravlinnia ryzykamy na pidpriemstvi v umovakh nestabilnosti. Grail of Science, 26, 82–91. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.14.04.2023.011>
 5. Samoshkina, I., & Hryb, Y. (2023). Financial mechanism of risk management for sustainable development of the agricultural sector of the economy. Economy and Society, 48. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-62>

6. Iatsenko, O., & Iatsenko, O. (2024). A multi-level approach to agribusiness risk management in times of war. *The Ukrainian Economic Journal*, 5, 153–158. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-5-27>
7. Nitsenko, V.S. (2020). Innovative development of the oil and fat industry in the context of the functioning of agricultural holdings: the case of Ukraine. *Visnyk KhNAU im. V.V. Dokuchaieva, Seriya „Ekonomichni nauky”*, 2, 360–364. <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-2-371>
8. Brovko, L., & Chornovol, O. (2023). Risk management in the process of capitalization management of an agricultural enterprise. *Digital Economy and Economic Security*, 8(08), 62–66. <https://doi.org/10.32782/dees.8-11>
9. Halanets, V. V., Kolodiy, A. V., & Kolodii, I. V. (2024). Risk management in agribusiness of Ukraine as a key element of financial security. *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences*, 78, 123–129. <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-78-17>
10. Raiter, N., & Matskiv, H. (2023). Risks of agrarian business in war conditions. *Agrarian Economy*, 1–2, 41–50. <https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.041>
11. Alekseeva, K. (2023). State support for agricultural business development under global threats. *Scientific perspectives*, 2(32), 49–60. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2\(32\)-49-60](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2(32)-49-60)
12. Tedesco, I. (2024). A holistic approach to agricultural risk management for improving resilience. *PARM (Platform for Agricultural Risk Management)*. Rome. https://parm.org/wp-content/uploads/2024/03/PARM_Holistic-approach-to-ARM-for-resilience_WP5.pdf
13. Chen, X., Zhang, H., & Wong, C. U. I. (2025). Dynamic Monitoring and Precision Fertilization Decision System for Agricultural Soil Nutrients Using UAV Remote Sensing and GIS. *Agriculture*, 15(15), 1627. <https://doi.org/10.3390/agriculture15151627>
14. Nitsenko, V.S., Masina, K.S., Tsukanov, O.Yu., & Ostapenko, R.M. (2017). Socio-economic imperatives of Ukraine's development. *Bulletin of the KHNAU named after V.V. Dokuchaeva Series "Economic Sciences"*, 4, 41–58. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2017_4_7
15. Nitsenko, V.S. (2011). *Vertykalno-intehrovanyi rozvytok aharnoho sektoru ekonomiky Ukrainy*. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho aharnoho universytetu. Seriya «Ekonomika i menedzhment»*, 9(50), 58–62
16. AgroPortal. (2024). Export of agricultural products from Ukraine decreased significantly: exception — oil crops. <https://agroportal.ua/news/ukraina/eksport-agroprodukciji-z-ukrajini-znachno-skorotivsya-viklyuchennya-oliyni-kulturi>
17. Vdoenko, N., Pechko, V., Demchenko, O., & Rybalko, S. (2026). Sustainable development of the fruit and berry sector under the transformation of the financial risk management system of construction enterprises in the context of post-war economic recovery. *Achievements of the Economy: Prospects and Innovations*, (26). <https://doi.org/10.5281/zenodo.18599734>
18. Nitsenko, V.S. (2015). Internal market, import and export of products of agriculture of Ukraine Analysis. *Bulletin of Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchaeva. Series "Economic Sciences"*, 3, 45–57.
19. Nitsenko, V.S. (2014). Mechanisms for ensuring the sustainable development of entrepreneurial structures of the agri-food sector based on integration. *Bulletin of Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchaeva. Series "Economic Sciences"*, 6, 131–146.
20. Nitsenko, V. S. (2014). Directions and mechanisms for improving the management of vertically integrated structures of the agri-food sector. *Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Economics and Management*, 8(61), 59–66. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2014_8_13